

Schuldenproblematiek

Één op de vijf huishoudens in Nederland heeft risicovolle schulden¹. Als we deze cijfers naar de Haarlemse situatie vertalen, hebben we het over 12.750 huishoudens. Bij het bestrijden van schuldenproblematiek is een groot probleem dat mensen met schulden zich vaak te laat aanmelden bij de schuldhulpverlening. Dit is vaak pas vijf jaar na het ontstaan van de eerste betalingsachterstanden². Redenen hiervoor zijn onder andere: schaamte; vaak denken dat ze het zelf kunnen oplossen en/of de weg naar hulpverlening is onbekend. Het gevolg hiervan is dat wanneer iemand zich wel aanmeldt, de problematiek zo groot is met een schuld van gemiddeld €40.000 en er 14 crediteuren betrokken zijn³. Het is van belang om hier vroegtijdig bij te zijn wanneer de problematiek relatief klein en beter op te lossen is.

Wijziging van Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)

Voor schuldhulpverlening veel informatie nodig over de financiële situatie van de persoon met schulden. Dit vraagt om een betere ontsluiting van persoonsgegevens als middel om schuldhulpverlening effectiever te maken. De Brede schuldenaanpak kondigt een wijziging van de Wgs aan om gegevensuitwisseling voor schuldhulpverlening te faciliteren en tegelijkertijd naleving van de AVG te waarborgen. Vanaf januari 2021 wordt vroegsignalering een taak van de gemeente. In afwachting van de wijziging ontwikkelen we in 2020 in Haarlem een aanpak en voegen we vroegsignalering toe aan de huidige beleidsregels van schulddienstverlening.

Wat is Vroegsignalering?

Het hoofddoel van vroegsignalering is⁴:

1. Het voorkomen dat betalingsachterstanden oplopen tot een problematische schuld door vroegtijdig te signaleren en hulp aan te bieden;
2. Het herstellen van het ritme van de betaling van de vaste lasten aan de schuldeisers

Een voordeel van vroegsignalering is dat we met name personen in beeld krijgen die nog niet in beeld zijn bij de gemeente en die mogelijk ook niet weten dat ze hulp kunnen krijgen. Momenteel hebben we ongeveer 10% van de doelgroep in beeld. Bij problematische schulden gaat het niet over een keertje te laat betalen, maar over betalingsachterstanden die snel oplopen en bij meerdere partijen tegelijk. De kracht van Vroegsignalering is dat verschillende partijen waar de achterstanden ontstaan de krachten bundelen om van het voorkomen van schuldenproblematiek een gemeenschappelijk doel te maken.

De afgelopen jaren is in veel gemeenten ervaring opgedaan met vormen van vroegsignalering. Betalingsachterstanden op vaste lasten (huur, energie, zorgverzekering, water etc.) blijken de meest

¹ Factsheet Divosa: Armoede en schulden in Nederland; Feiten & cijfers uit 2013-2017

² Nadja Jungmann, 'Schuldenproblematiek, een vraagstuk in transitie', Utrecht 2012, blz. 8 en WRR, 'Eigen schuld?', 2016, blz. 61

³ Jaarverslag NVVK 2016

⁴ PBLQ: Handreiking vroegsignalering schulden en bescherming van persoonsgegevens versie 1.0

gebruikte voorspellers te zijn voor vroegsignalering⁵. Knelpunten met het betalen van vaste lasten blijken goed te werken om mensen met risicovolle of problematische schulden te bereiken.

Privacy

In het kader van vroegsignalering worden er persoonsgegevens uitgewisseld met de gemeente. Wij zullen voor het verwerken van de meldingen die de schuldeisers doen gebruik maken van het beveiligde portaal van BKR (Vindplaats van Schulden, VPS). In het project is een privacy/security officer betrokken (die ook in de projectgroep zit) die heeft meegewerkt aan het opstellen van overeenkomsten en protocollen om te voldoen aan de vereisten voor de bescherming van persoonsgegevens zoals:

- Convenant
- Verwerkersovereenkomst
- Dienstverleningsovereenkomst
- Privacy protocol

Vroegsignalering in Haarlem

In 2019 zijn we bezig geweest met de voorbereidingen om vanaf 2020 te kunnen starten met de uitvoering. Er is een multidisciplinaire projectgroep gestart en hierin zitten:

- Projectleider
- Senior projectleider Schulden-Minima
- Businessanalist
- Adviseur Security & Privacy
- Teamleider sociaalwijkteam
- Externe adviseur Vroegsignalering
- Coördinator schulddienstverlening
- Informatieanalist

Deze groep komt maandelijks bijeen om alles omtrent het project te bespreken: landelijke ontwikkelingen, werkproces, applicaties, , data, monitoring etc.

Wat gaan we in Haarlem precies doen?

1. Schuldeisers (waarmee wij afspraken hebben) melden de huishoudens die een betalingsachterstand hebben. Zij leveren dit elke 25e van de maand aan in het beveiligd portaal VPS. Deze achterstanden zijn op het moment van aanleveren nog enkelvoudige signalen.
2. In VPS worden deze enkelvoudige signalen gekoppeld en op basis van het hebben van minimaal twee betalingsachterstanden ontstaat er een match en wordt de match doorgezet naar de gemeente.

⁵ *Memorie van toelichting: Wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ten behoeve van de uitwisseling van persoonsgegevens*

3. Intern wordt er gekeken of de persoon in kwestie al bekend is bij SDV. Mocht dit zo zijn, dan blijft de klant bij SDV, zo niet, dan wordt de persoon doorgezet naar het sociaal wijkteam.
4. Het SWT gaat proactief (outreaching) de klant benaderen. Een schulddienstverlener en een maatschappelijk werker gaan op huisbezoek. Het eerste contact is volledig gericht op het bepalen van de aard van de financiële problematiek en het stimuleren om adequate hulp te aanvaarden om de betalingen te kunnen hervatten.
5. Het SWT legt de resultaten vast van het huisbezoek en er wordt via VPS een terugkoppeling gegeven aan de schuldeisers.

De eerste twee maanden (februari en maart) zullen we proefdraaien. Dit houdt in dat schuldeisers de betalingsachterstanden aanleveren en wij als gemeente gaan de inwoners nog niet proactief benaderen. Dit doen wij om een beeld te krijgen over de Haarlemse situatie en om ons interne processen hierop aan te passen. Hierin zijn wij als gemeente uniek in.

Daarnaast zal met sociaal wijkteam Noor 1 in april worden gestart met huisbezoeken. Op deze manier gaan we ervaring opdoen om het uiteindelijk vanaf 2021 stadsbreed te kunnen uitvoeren.